

۱۹۲۶-۱۹۲۷ ۴۶۷ ۵۰

تورک یوردی

تورک ادبیاقلری مرکزی هیئت طرفندره نشر اولنور.

جلد ۳

تشرین اول ۱۳۴۱

نومرو ۱۳

حقیقات

اورتا آسیاده مهم کشفلر: سر (آورهل ستهین) Aurel Stein طرفندن حربدن مقدم هندستان حکومتی امریله و مصارفی هندستان حکومتنه عائد اولق اوزره آسیاداخلنده بر قایق سیاحت اجرا ایتشدی. اوچنجی سیاحتنده (آورهل ستهین) ، (۱۹۱۳-۱۹۱۶) سنه لری اثناسنده شرقی تورکستانک اک بویوک اقسامی ، چینک اک غربی پارچه لرینی دولاشدی و سیاحت نهایتنه دوغرو (بامیر) یابلاسنی کچهرک ایرانک شمال شرقیسنه قدر کلدی . بوسیاحت نتیجه سنده دولاشیلان چوق کنیش ساحه لری خریطه لری یاپیلدقدن باشقه ، هبسی هندستان حکومتنه مال ایدیلک اوزره پک زیاده شایان دقت آثار حقیقه و اشای تاریخیه بولندی . بو آثار و اشیا ایچنده بر زمان موجود و معمور ایکن خراب اولمش بودیست معبدلرینه عائد متعدد دیوار رسملری و اودر ، که : بونلر سر (آورهل ستهین) ک صنعتکار رفیق (ف . ه . اندیری بوس) طرفندن یکی دلمی شهرنده تعمیر و تنظیم اولمش بولنیور . سر (آورهل ستهین) ک بولدیغی آثار حقیقه دن اک شایان دقت و نقلی سهولتی اولان بر طاقم نمونه لر (بریتیش - موزه نوم) ده تشهیر ایدیلک اوزره امانه شیعی انکلتربه کتیرلش بولنیور ، موی الپک Innermost Asia یعنی اک صحیح و تورکجه تعبیرله « اک ایچ آسیا » عنوانی راپوری ده بوتون تفصیلاتیله (اوقسفورد) دارالفنون مطبعه سنده طبع ایدیلک اوزره بولنیور .

میسر (آورهل ستهین) هیئت کشفیه سی ، کشمیردن (تاریم) نه ری حوضه سنه واصل اولدقدن سوکره کنیش و قورقنچ (تافلاماقان) کولندن (خوتان) ه کچمش و اورادن ، اریجنی و دوقوزنجی میلاد عصرلری آراسنده کی دوره ده چولک ، چول قوملرینک بی امان استیلاسنه ترک اولنان شرقده کی واحه لری کشف و تخریبی فکريله حرکت ایلد مشدو . بو عرض ایتدیکمز چول استیلاسنه دوچار اولمش واحه لردن بری Niya (نی یا) دینیلن موقع ایدی . اوچنجی عصر میلادیدن ، یعنی تقریباً بیک آلتیوز سنه دن بری ، روز کارلرک سوقیله کان قوملر آراسنه دفن اولنان اولردن آغاچ لوحه لر اوزرینه یازیلش اولان بوبر چوق وثیقه لرده کی لسان هندستانی ، شکل خط هند شکل خطی در . بالخاصه بر عددی نمونه اولدق انکلتربه امانه کتیرلش اولان (فاره قبا) بیک سنه اول اولمش شهرک هرخانه سنده تصادف اولنان و ذکاوت قومیه به دلالت ایدن بر اماره در ؛ اوقدرکه : بونک نصل اولوبده صیجانی طوتدینی ، صورت قطعی ده ، بوکونکی ذکاوتله آکلاشیله مامشدر .

عیسی نك دوغماسندن اولكى ايكنجى عصر ك نهايت بولغه ياقلاشدىنى ائشاده چين ابله
غرى آسيا آراسنده كى مناسبات تجاريه (تارىم) نهري حوضه سى بونجه ايلك دفعه
آچيلمىدى . بوتجارت بولى آچيلير آچيلماز ، قاعده معلومه اوله رق ، چينليرك حرق
ومدى تاثيرى ، بونوع مفصل تشكيلاتدن محروم اولان غرى ساحه لره يايلىدى . بوتايير
طبيعى بر چوق صفحه لره ده مالكدى . بوحقيقت تاريخيه شيمدى ، (لوب نور) ك شالنده
كاش وشيمدى تماميله صوسز ، روز كارلرك احتراصاتنه تابع بر چول حالنده كى قديم
Lou Lan (لاؤلان) منطقه سنده واقع اولان كشفيات ابله اك بليخ صورتده ميدانه قوليلور .
بوتون بوساحه وتاريخك قاوريا مادي زمانلرده اورالردن شرقه دوغرو امتداد ايدن طوزلره
مشوع دكز ياتاغي بونجه ، - قديم (سروس) Seres ك محصول مشهورى اولان - چين
ايك منسوجانى حامل كروانلر ايلك يوللارنى تعقيب ايتمىدى . بوكروانلر اولدن اورته
آسيابه ، اورادنده (قلاسيق) غربه كيدىيورلردى .

(آورل - ستهين) بوتجارت طريقى تاسيس ايتمىدن اول بوراده موجود بولنان قديم
چين منارلرني آچمش ، اومزارلر داخلىده زمانك اعتقاداتنه كوره وضع ايدىلش برچوق
شيلر بولمىدر . بولر آراسنده چينليرك اولولرني صيقيجه ساره رق كفن صورتنده قولاندقلى
يك ظريف ايك قوماشلر واردركه : اسكيلكارينك ميلادك تا برنجى وايكنجى عصرينه
قدر اوزادىنى شهبه سزدر . بوايك قوماشلردن باشقه منارلرده رسم وترتيبلى يوناني اولان
بر طاقم يون كليملرده بولمىدر .

اوجوارده بولمىش وبر طاقلى حال اسيلرني شاين حيرت بر صورتده محافظه ايتمش
اولان ادوات واشياء (لاؤلان) منطقه سنك دورديجى عصر ميلادده بوسبوتون وحشتكاه
اولغه ترك ايدىلردن اول اوراده ياشايان آوى وبالقجى سيرك نفوسك بدنى ، جسمانى
تيلرك وحيات عمليه لرينه برى آشنا ايدور .

شيمدى بوسبوتون قورومش اولان نهر ك دلتاسندن اعتباراً ، سر (آورل - ستهين)
قديم چين تجارت يولنى قورومش قبل التاريخى دكز حوضه سيله چوراق ، طوزل سا-ملرى
اورتاسندن بولوب تعقيب ايتمىدر . يولك تعقيب ايتدىكى استقامت تاريخك هان بوتون دورلرده
يكياره يوز ميللك بر قسم اوزرنده صودن ونباتادن تماميله محروم بولمىدى . بوحيات
ونباتدن عارى طريق اوزرنده بر زمان جريان ايتمش اولان تجارت نهرينك شيمدى آله
بولنان يادكارلى ايكي يوز قدر باقير چين پاره سيله برقچ اوق باشندن (عمرن) عبارتدر .
بوياره لرله تمرنلر (لاؤ - لان) طرفنده كى صوك نونجى قوله سنك ايلريسنده سطح ارضده
بولمىدر . بوياره لر مثلاً (خان) دورنده اورادن كچن بر عسكرى قافله نك هكبه وطور
باسندن متعاقباً دوكولمىش كى ، فاصله لرله بر خط استقامتنده بولمىشاردى .

شرقده Su-lo-ho (سولو هو) صوك حوضه سنه مواصلت اولنجه ، چيندن كلن
واورته آسيابه كيرن يولك محافظه سى همچون چينليار طرفندن تقريباً ميلاددن اول ۱۰۲

تاریخچه اشیا ایدیلش اولان قره قول موقعلرینه تکرار تصادف ایدیلکه باشلانور .
بومؤسه لرك اليوم متروك اولان ترصد قوله سی او وحشتگاه حدود منطقه سنی محافظه
ایدن سكرلرك كچيردكاری حیات حقنده بزه معلومات ویرن اشیا وموادى احتوا
ایدور ، بولردن باشقه اوراده میلاددن برعصر اولکی وبرعصر صوکره کی زمانه عائد
وثقه لوحه لر اوزرنده برچوق چین وثقه لریده بولمیشدر . [۱]

(تولغ هوانغ) ك جنوبنده کی (بيك بودا) موقع مقدسندن دخی بش یوز قادار ابی
مفوظ قالمش چین طومارلری چیقارلمیشدر . بولرك قسم اعظمی بودا مذهبی دورینه ومیلادك
بشقی الی طغوزنجی عصرلرینه عائددر . بولرك بر قسمی ده سیر (آوردهل سته بن) ایکنجی
سیاحتنده بولش ایدی .

چین قره قوللری برر برر قسم اعظمی چول اولان درت یوز میل اراضی اوزرنده
شرقه دوغرو تدقیق ونغری اولتمیشدر . صوکره هیئت کشفیه (ایتصین کول) نهریخی تعقیباً
موغولستانك اك جنوب قسمه اینهرك اوکجه میرآلای (قوزلوف) طرفندن زیارت ایدلمش
اولان (خارا - خوتوقارخوچو) موقعی زیارت ایلشدر . بو خرابه لرده تا اون ایکنجی ویا اون
اوینجی میلاد عصرنده کی (تافوت) لر دور حکومتنه عائد شایان دقت مواد واشیا
بولتمیشدر . بولر مياننده برچوق طوغله اوزرینه محکوك وال ایله یازلمش وثائق وار . بو
وثقه لر (هسی - هسیا) Hsi-hsia و تبت لساننده یازلمیشدر . بوندن باشقه بر طاقم چینلر
وقبار تالرده اله کچمیشدر .

۱۹۱۴ صوكر بهارنده باپیلان ایکی آلیق برسیاحت ، چوراق وچیلاق وشمیدی به
قادار کشف ایدلمه مش (چهی شان) تپه لرله (تیان شان) داغلرینك اك شرقی قسمنده
طولانی اوله رق اجرا ایدلمیشدر . بو وجهله هیئت تکرار چین تورکستانه عودت ایلیهرك
(ملورقان) خرابه لرنده برقیش چالیشدی . Murtuk (مورتوق) جوارنده کی مفارده ده
معبدرلرندن (اویغور) دورینه عائد برچوق غایت کوزل دیوار رسملری چیقارلمیشدر .

(قاره خوجه) ده کی شیمیدی به قادار چوق استفاده ایدلمش اویغور بای تخی خرابه لرندن
برچوق شایان دقت مواد وبقایا چیقارلمیشدر [۲] . خصوصیه شیمیدیکی (آستانه) یاخود
آستانا Astana قریه سی جوارنده کی قدیم مزارلق مزارلرنده باپیلان تخریات نتیجه سنده
چوق شایان دقت شیراله ایدلمیشدر . بو افلیمك غایت قوراق اولسی بوزندن مزارلر
محتویاتی ، تاریخ دفتنه نسبتله چوق ابی محفوظ قالمش برحاله در . طوغله لر اوزرنده کی

[۱] کوچوک حیواناتی یا قلامق ایچون غریب برطوزاق ایله چین پاره لری ، اوق تمرلری
وثقه لرله برچوق اشیا ی سائره نك رسملری ۸ آغسئوس تاریخی (ایلاستره یتید لوندون فی یوز)
جموعه سنده انتشار ایتیمیشدر .

[۲] بوموادك فطوغرافلری ده (ایلاستره یتید لوندون فی یوز) ك مذکور نسخه سنده

موجوددر .

چينجه محكوكاته نظرآ بوبقاياتك باشليجه لرى ۷ نجى ميلاد عصرىندىر . مزارلرده برچوق
كوچوك ، ظريف قادين ، ارلك ، آت ، سواري و محارب ستاتولرى چيچمىشدر . بولردن
باشقه اواشيائى مودللىرى ، البسه بقاياسى ده وارددر . اولوايله غايت ظريف ال آينه لرى و طاراقلىرى
حاوى مكمل توالى قوطولرى ده بولنيور .

هيئت كشفيه ۱۹۱۵ سنه سى ايلك بهاريني (قورى داغلر) منطقه سنده و (لوب)
چولنده تحريات و تدقيقات ايله اصرار ايتدى . kucha (قوچه) اطرافنده ده ۹۰۰ ميللك
برسياحت ياپىلدى . و ۱۹۱۵ جزيرائنده هيئت (كاشغر) كىلدى .

سر (آورهل ستهين) بوندن سوكره روسيه باميرنىك واسع قسملرنى تدقيق ايتتى
جوارده كى (آمودريا) وادىلىنى دولاشمىشدر . بورالرده موى اليه بر زمانكى چين مدنيتك
طرق مواسله و تجارتى اولان ايكي طريقك مرور ايتدىكى منطقه نك جغرافياى تاريخيى
تدقيق ايله مشدر . - (آورهل ستهين) بعدد سمرقند و بخارا طريقيله ايران شمال شرقى
كچدى وافغان - ايران حدودى بويجه سياحتنه دوام ايدىرك ۱۹۱۵ سنه سى كانون اولنده
(سيستان) . واصل اولدى .

(كوه خواجه) تپه سنده ساسانيان دورينه عائد اهميتلى اشيا ده بولتمىشدر .

ع

الك قديم (سومر) شهرلرندن برنده هفريات

ايلوك ۲۴ نجى كوفى ، (برىتش موزيوم) و (فيلادلفيا) دارالفنونى هيئت متحده
علميه سى مديرى ميستر (لئونرد - ووالى) لوندرد بويوك برغلبه لك حضورنده چوق مفيد ،
چوق جاذب برقوتفرانس و برمنش و هيئت علميه نك اوچ سنه دن برى « حضرت ابراهيم
وطنى » دينلن كلدانستانك « اور » شهرنده اوچ سنه دن برى ياپدىنى حفريات و كشفياته داثر
شاين دقت معلومات اعطا ايله مشدر . [معلوم اولدىنى اوزره انجىلك بياننه نظرآ حضرت
ابراهيم اداره سنده كى عبرانيلىر بوراده يكديكرندن آيرىلشردى .] (برىتش موزيوم) يعنى
انكلتره موزه سى اداره سى كشفيات واقعه يه چوق اهميت و برديكندن خفرياتنده دوام ايدى بيلمك
ايچون بوكون بعض طرفلردن مظاهرت نقديه آلد ايتكه توسل ايله مش بولنيور .
هيئت علميه مديرى ميستر (لئونرد - ووالى) . اول (اور) شهرندن درت ميل اوزاقده